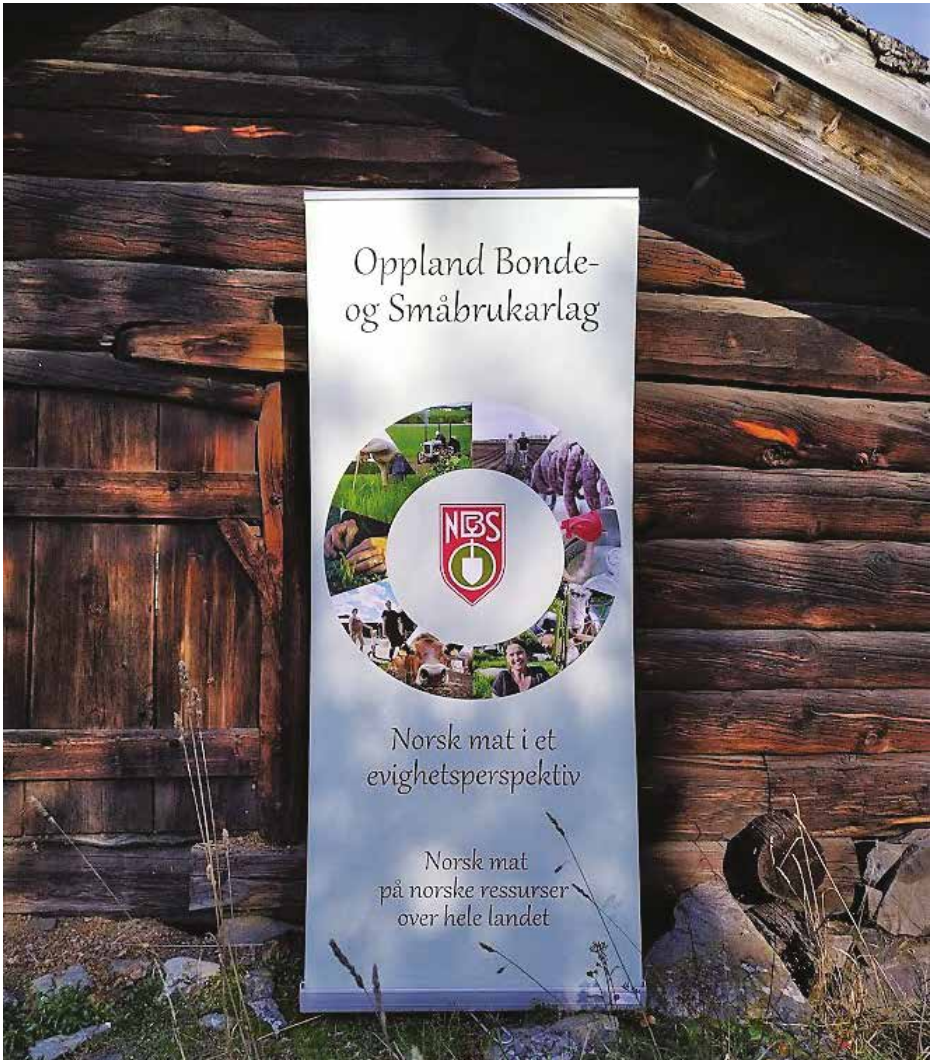

OPPLAND BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

ÅRSMELDING 2019

Smart fôring i praksis

«Smart fôring» er de beste produktene på markedet, satt i system av våre dyktige fagfolk. Et nytt fôringsanlegg reduserer arbeidsmengden i fjøset. Kundene er selvsagt sikret god oppfølgingav våre dyktige servicefolk både under og etter montering.

Lely Vector
– markedets mest innovative fôringssystem. Lely Vector fylles ved hjelp av kran i Lely fôrkjøkken eller Serigstad Exact Feeder.

Serigstad Exactfeed
– rundballekutter med integrert magasin som automatiserer grovfôrhåndteringa.

BVL Stasjonær fullfôrblander
– vertikale kvalitetsblandere i størrelser fra 6,5 til 25 m³.

Takutfôring fra Fjøssystemer
– fleksibelt system for automatisk utfôring på én eller to sider på fôrbrettet. Kan leveres med applikasjon til mobiltelefon.

SMART FÔRING FJØSSYSTEMER

www.fjossystemer.no

NORGES SKIFORBUND

Fjøssystemer støtter kombinertlandslaget

FJØSSYSTEMER
Bonden og dyrenes førstevalg

Øst	Sør	Vest	Nordvest	Midt	Bygg
2634 Fåvang	3178 Våle	4365 Nærbø	6770 Nordfjordeid	7473 Trondheim	2634 Fåvang
Tlf. 61 28 35 00	Tlf. 33 30 69 61	Tlf. 51 43 39 60	Tlf. 57 86 25 05	Tlf. 72 89 41 00	Tlf. 61 28 35 00
ost@fjossystemer.no	sor@fjossystemer.no	vest@fjossystemer.no	nordvest@fjossystemer.no	midt@fjossystemer.no	bygg@fjossystemer.no

Innhold:

Side 1: Innhold
Side 2: Info Oppland Bonde- og Småbrukarlag
Side 3: Lederen
Side 4: Arbeidsåret
Side 8: Oversikt lokallag
Side 9: Oversikt utvalg
Side 11: Medlemsutvikling
Side 12: Årsmøte og felleskonferanse
Side 14: Leders tale på fylkesårsmøte
Side 23: Valget 2019
Side 24: Landsmøte i Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Side 25: Prosjekter
Side 25: Fra jord til bord
Side 27: Sporhunder på freda rovvilt
Side 30: Rovvilt
Side 31: Studietur til Nice og næralpene
Side 31: Andre aktiviteter
Side 32: Gras erstatter kraftfòr
Side 32: Markedsføring av sau- og lammekjøtt
Side 33: Matmarkering i by`n
Side 35: Mataukfestivalen på Lillehammer
Side 37: Hytte- og seterdag på Maihaugen
Side 38: Landbruksråd Innlandet
Side 38: Regionalt bygdeutviklingsprogram
Side 38: Landbruksplast på avveie

STØTT VÅRE ANNONSØRER. DE STØTTER OSS!

OPPLAND BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

Kontorsted:

Landbrukssenteret (Felleskjøpet), Lillehammer Adresse: Industrigt. 56, 2619 Lillehammer

Åpningstid: Man. til tor. kl. 09.00 – 14.00

Landbrukssenteret (Felleskjøpet), Lillehammer. Adresse: Industrigt. 56, 2619 Lillehammer

Åpningstid: Man. til tor. kl. 09.00 – 14.00

Telefon:	*61 25 75 70*
Mobil:	*90990043*

E-post: oppland@smabrukarlaget.no
Hjemmeside: www.smabrukarlaget.no/oppland
Facebook: www.facebook.com/opplandbondeogsmabrukarlag/?ref=bookmarks

Bankgiro: 9365 12 04052
Org.nr: 971536950

Fylkessekretær: Annette Jørstad

Årsmeldinga blir lagt fram på årsmøtet på Hotel Norge Høsbjør i Brumundal 15. mars 2020.

Med hilsen styret i Oppland Bonde- og Småbrukarlag

Trond Klaape, Cecilie Sørli, Elin Rømyhr Haugen, Bjørn Rustestuen, Oda Aulstad Kvisberg, Randi Hasvoldseter, Jarmund Øyen, Astrid Olstad, Elin Marie Ulsaker, Leif Arne Kvisberg.

Forsidebilde: Trond Klaape.

Gode medlemmer og tillitsvalte!

Da eg skreiv helsing til årsmeldinga for 2018, sto tørkesommaren og konsekvensane av denne i fokus. Sommaren 2019 vart ein gild avlingssommar. Dei fleste har no ein innefôringsperiode prega av langt mindre uro. For dei mange som også nyttar utmarksbeite i den totale produksjonen på bruket, vart det ein god og normal sommar.

Kva er det da som har hatt det sterkaste fokuset dette året? Mellom landbrukspolitiske spørsmål og omlegging av drifta på eigen gard, har nedlegginga av Nortura sitt anlegg på Otta vore den store og krevjande saka. Som leiar for OBS, og dermed mange medlemmar og leverandørar til Nortura Otta, tok eg tidleg tak i saka. Fyrst og fremst vart arbeidet retta mot å få endra innstillinga åt styret i Nortura, slik at dei forsto bodskapen om kor feil det kunne bli å leggje ned eit godt fungerande og lønnsamt slakterianlegg i distrikts-Noreg. Vi er alle kjende med avgjerda i Norturastyret 4. desember 2019. Arbeidet etterpå har òg handla noko om alternativ verksemd på Otta.

Eg forstår godt frustrasjonen hjå dei som mistar arbeidsplassar. Eg forstår også godt frustrasjonen hjå dei leverandørane som mistar «anlegget sitt». Likevel er det naudsynt for oss som skal prøve å ta vare på ein heilskap at vi hugsar følgjande: Vi treng nokon som pliktar å ta imot dyra våre, og som har eit ansvar for å regulere marknaden. Saka er i skrivande stund ikkje heilt klar, men verksemd på Otta under samvirkeparaplyen vil etter mitt syn vere av det gode. Eg oppmodar medlemmer og tillitsvalte til å slå ring om Nortura og samvirketanken, og ut frå dykkar posisjonar legge ned ein innsats som kan bidra til ny og framtidsretta satsing i den eksisterande bygningsmassen på Otta.

Klima og miljø, med utgangspunkt i norsk matproduksjon, er eit anna tema som engasjerer. Nokon går til åtak på produksjonar som nyttar våre nesten utømmelege grasressursar og skaper desse om til menneskeføde. Det er ein veg som ikkje er farbar. Derimot bør vi endre politikken vår slik at dei gode dyrka matjordareala blir nytta for å avle korn og andre vekstar som menneske kan nytte direkte. Beitebruk gjev binding av karbon. Samstundes gjev beitebruk opne landskap og ein vegetasjon som tek vare på viktige plantar og insekt i naturen vår. Eg tillet meg å meine at klimapolitikken må endrast til å ta tak der det monnar. Da tenkjer eg på oljen. Viljen til å redusere CO2-utsleppa på den fronten, er ikkje påtakeleg stor.

På familiegarden Klaape har vi i 2019 gjort nokre endringar i produksjonsmåten. Dette handlar om utnytting av eigne og andre lokale ressursar, men er òg eit klimatiltak. Produksjonen av storfekjøtt er endra frå oksar på innefôring med ein høg andel kraftfôr, til kastratar og maksimal utnytting av beiteressursane i inn- og utmark. Dette skiftet var fullt gjennomført i januar 2020. Eg ser fram til å sjå om dette på sikt vil bli ei styrking av ein klimavenleg råvareproduksjon, med grunnlag i lokale fornybare ressursar.

OBS bør på fleire�arbeide vidare for å styrke lønsemda på små og mellomstore bruk. Med gode og gjennomtenkte argument, eit jamt og målretta arbeid, vil vi på sikt få både politikarar og folk flest med oss. Stikkorda her er kunnskap, opplysning og brei alliansebygging.

Eg takkar dykk alle for godt samarbeid gjennom året. Eg ynskjer at vi saman skal arbeide vidare for at alle våre gode intensjonar og idéar skal bli ein realitet, til beste for all jordbruksproduksjon i Oppland og i Noreg!

Helsing Trond Klaape, fylkesleiar

Fylkesstyret 2019-2020. Fra v/ Cecilie Sørli, Elin Rømyhr Haugen, Oda Aulstad Kvisberg, Leif Arne Kvisberg, Bjørn Rustestuen, Astrid Olstad, Trond Klaape og Randi Hasvoldseter. Jarmund Øyen var ikke tilstede. Elin Marie Ulsaker, 1. vara, trådte inn i styret fra 20. august i Cecilie Sørli sin permisjon.

Arbeidsåret

Det har i meldingsåret vært avholdt 9 styremøter hvorav 2 telefonmøter og behandlet 58 saker. Det har vært avholdt en felles styresamling med Hedmark Bonde- og Småbrukarlag. Siste styremøte før sommeren ble avholdt på Smee gård sør for Lillehammer. Elin Marie Ulsaker, eier og bruker på Smee, orienterte om gårdens historie og driftsopplegg. Vi fikk servert god mat og styremøte ble kombinert med sosialt samvær. Cecilie Sørli ble innvilget permisjon fra 20. august 19 og varer fram til 20. august 2020. 1. vara, Elin Marie Ulsaker, ble da fast styremedlem fram til fylkesårsmøte 2020.

Det har vært deltakelse i 14 samarbeidstiltak, prosjektsamarbeid og rådsutvalg. Av disse har det vært hovedfokus på 5 samarbeidstiltak og 2 prosjekter. Av de 14 har 6 vært interne utvalg i NBS. Internt i OBS har det vært utvalg innen freda rovvilt og generelle utmarkssaker.

Terje Holen har en 25% stilling i NBS som verveansvarlig og er engasjert av OBS i arbeidet med oppfølging av medlemmer med manglende betaling av medlemskontingenten i OBS. For begge tiltakene leier OBS ut en kontorplass.

Det har vært spesielt fokus på: Rulleringen av regionalt miljøprogram for Innlandet hvor Kristian Ekre har vært møtedeltaker på vegne av OBS. Nedleggelse av Norturas slakteanlegg på Otta. Trond Klaape har vært OBS sin deltaker i ulike fora rundt prosessen før nedleggingen og i etterkant for å vurdere nytt anlegg på Otta. Trond Klaape tok også initiativ til en underskriftskampanje på nett for videre drift av anlegget.

Øvrige saker har vært:

Nedskallering av mjølkeproduksjonen og utkjøpsordningen for smågris. Overproduksjon av sau og lam. Nedleggelsen av pelsdyrnæringa. Krav om at det nedsettes en gransking av Mattilsynet etter oppslag om feil og mangler ved tilsyn. Nedsettelse av en intern kommunikasjonsgruppe i OBS. Formålet er å sette fokus på ulike oppgaver som kan styrke kommunikasjonen mellom landslag, fylkeslag og lokallag.

Vintersamling på Klaape gård for tillitsvalgte og ressurspersoner i Sør- og Midt-Gudbrandsdalen i regi av Trond Klaape 18. februar 2019.

Prosjektet «sporhunder på freda rovvilt har vært ledet av Annette Jørstad. Prosjektet Fra Jord til bord har vært ledet av Terje Holen med Trond Klaape som pedagogisk ansvarlig. Prosjektene har vært finansiert gjennom støtte fra fylkesvise og fylkeskommunale midler. Det har vært deltakelse i Mataukfestivalen på Lillehammer hvor Terje Holen har vært OBS sin deltaker i planlegging og utforming. Deltakelse på Hytte- og seterdag på Maihaugen. Gjennomført Matmarkering i byen i samarbeid med Gausdal, Øyer-Tretten og

Fåberg Bonde- og Småbrukarlag i Lillehammer sentrum. Arrangementene har vært selvfinansierende.

Sammenslåing av Hedmark og Oppland fylker har medført en del møter rundt ulike forvaltningstiltak og en del usikkerhet i forhold til nye strukturer og møteplasser.

Styremedlemmene er fadder for lokallagene. De har hatt noe arbeid med oppfølging av verving, medlemmer og deltakelse på lokallagsårsmøter. Det meste av kontakten med lokallag har gått gjennom e-post og sms fra og til fylkeskontoret. Informasjon skjer ved bruk av hjemmeside og sosiale medier som Facebook og Instagram. Det er likevel utfordrende å opprettholde jevn aktivitet med de menneskelige ressurser som er tilgjengelig for å oppdatere på områdene.

Pressekontakt: Trond Klaape og Cecilie Sørli har stått for leserinnlegg og andre medieoppslag sammen med Terje Holen på vegne av bl.a. prosjektet Fra jord til bord.

Det har vært deltakelse i regionalt møte i Nord-Fron hvor faglag og beitenæring har tatt opp saker rundt reguleringsbestemmelser i Nord-Fron sin kommuneplan. Det har vært engasjement i sak rundt oppføring av ny turisthytte i Haldorbu, Øystre Slidre.

I mangel av representasjon har det i noen tilfeller blitt sendt hilsningstale pr. e-post.
Møtedeltakelse ut over møter i utvalg og med forvaltningen:
Årsmøte i Oppland Sau og Geit, årsmøte i Oppland Bondelag, årsmøte i Vassdragsforbundet, årsmøte i Bygdeungdomslaget, møte for lokallaga i partiet Rødt, årsmøte i Oppland 4H, deltakelse på økologisk landbruksdag i regi OBS, lokallagene i Torpa og omland og Valdres sammen med Land økologiske landbrukslag. Regionsamling for mentorpar i regi Norsk Landbruksrådgiving. Miljøtiltak i jordbruket, fagsamling i regi Fylkesmann i Innlandet. Ny rekrutteringskampanje for Lena-Valle videregående skole, naturbruk. Naturbasert flomforebygging i regi Skjåk kommune og fylkeskommunen. Oppstartsamling for nye voksenagronomer.

Det har vært sendt høringsinnspill til ny forvaltningsplan for verneområdene i Langsua. Deltakelse på jordvernkonferanse i Innlandet og årsmøte i Jordvernalliansen i Hedmark. Deltakelse på møte om økologisk landbruk i Innlandet.

Minneord om Simen Bleken, tidligere rektor ved Lena-Valle videregående skole som gikk bort i 2019. Simen Bleken tok sin fagutdanning ved skolen, som den gang het Oppland Småbruks- og hagebruksskole. Siden ble han overlærer i jordbruk og tekniske fag ved skolen før han i 1972 ble rektor fram til 1990. I perioden hadde navnet på skolen blitt til Valle landbruksskole.

Medlemsfordeler:

Medlemmene i OBS har rabatt på sine forsikringer gjennom NBS sin avtale med Gjensidige Bank og Forsikring. Se forsikringsavtale her:
https://www.gjensidige.no/naringsliv/kundefordeler/organisasjonavtaler/norsk-bonde- og- smabrukarlag

NBS har også advokatavtale med Advokatfirmaet Henriksen Grande & Co. ANS og P-hotell i Oslo, Bergen og Trondheim. Se hjemmesiden for informasjon om avtalene: https://www.smabrukarlaget.no/norsk-bonde-og-smabrukarlag/medlem/medlemsfordeler/

OBS har samarbeidsavtale med Ramirent hvor medlemmene får rabatt på leie av utstyr, og avtale med Advokatene i Valdres, Granlund, Fosse, Robøle på Fagernes og Thallaug ANS på Lillehammer. Medlemsnr. må oppgis ved henvendelse.

***Ressursgruppa i OBS**, som ble opprettet i 2010, har blitt utvidet i 2019. Se oversikt over utvalg 2019/2020.*

*Årsmøte 2019 ble Jostein Visdal valgt inn i **Ungdomsutvalget i OBS**.*

Husk å benytte deg av fordelene dine

Som medlem av Norges Bonde- og Småbrukarlag får du gode rabatter hos oss:

- opptil 20 % på private forsikringer
- 15 % ekstra på bilforsikring for ungdom
- 23 % på driftsforsikringer; totalt 34 % ved god risikoscore

Du får også god pris på ulykkesforsikring og pensjonsordninger.

Kontakt oss på telefon **915 03100** eller les mer på **gjensidige.no/nbs**

Gjensidige

Oversikt over lokallag og regionlag 10.1.20

Lokallag:	*Fornavn*	*Etternavn*
Lesja/Dovre BS	*Odd*	*Gråberg*
Skjåk BS	*Esben*	*Bjørnstad*
Lom BS	*Oda Evy*	*Øyen*
Vågå BS	*Live*	*Langøygard*
Nord-Fron BS	*Ole Petter*	*Berget*
Sør-Fron BS	*Ola*	*Rundsveen*
Ringebu-Fåvang BS	*Thomas*	*Ødegård*
Øyer/Tretten BS	*Astrid*	*Olstad*
Gausdal BS	*Trond*	*Klaape*
Fåberg BS	*Bjørn*	*Rønning*
Biri og Vardal BS	*Randi*	*Hasvoldseter*
Toten BS	*Per Idar*	*Vingebakken*
Hadeland BS	*Kristin*	*Madsen*
Søndre Land BS	*Inger Lise S.*	*Aasbekken*
Torpa og- Omland BS	*Marte*	*Olsen*
Etnedal BS	*Nils Arne*	*Sveen*
Nord Aurdal BS	*Tom*	*Myrheim*
Øystre Slidre BS	*Marit H.*	*Bryhn-Svensen*
Vestre Slidre	*Yvonne*	*Tonnaer*
Vang BS	*Kjell Anders*	*Haugen*
Hedalen BS	*Torunn Hagen*	*Bolstad*
Region Gudbr.dal	*Ole Petter*	*Berget*
Region Valdres	*Anne Sælid*	*Hanslien*

Oppdatert oversikt finnes på
https://www.smabrukarlaget.no/oppland/arkiv/lokallag/

På lokallagsårsmøtene i 2019 ble følgende nye ledere valgt: Sør-Fron - Ola Rundsveen. Ringebu-Fåvang – Thomas Ødegård. Fåberg – Bjørn Rønning. Søndre Land – Inger Lise S Åsbekken. Torpa og Omland – Marte Olsen. Øystre Slidre – Marit H. Bryhn Svensen. Hedalen – Torunn Hagen Bolstad. Hun ble valgt for året 2018, men fått utsatt årsmøte for 2019 til 2020. Følgende øvrige lag har fått utsatt årsmøte for 2019 til starten på 2020: Gausdal, Toten, Vang og Hedalen. Lag som ikke har oppgitt årsmøte for 2019: Skjåk og Etnedal. Det er et mål at alle lokallag skal avvikle sine årsmøter innen utgangen av november hvert år.

Utvalg

	Navn	**Dato oppn.**
For fylkeslaget:		***8.4.19***
Regionalt bygdeutviklingsprogram, Oppland *Vara:*	*Trond Klaape* *Kristian Ekre*	
Regionalplan for Gudbrandsdalslågen og sideelver *Prosjektstyret* *Vara:*	*BL* *Astrid Olstad*	
Rull. Rådgivende utvalg *Vara:*	*Annette Jørstad* *Leif Arne Kvisberg*	
Landbruksråd Innlandet *Styringsgruppe* *Vara:*	 *Trond Klaape* *Annette Jørstad*	
Regionalt miljøprogram, styringsgr. *Vara:*	*Kristian Ekre,* *Ole Tvete Muriteigen*	
Landbruksforum i Oppland *Vara:*	*Trond Klaape* *Elin R. Haugen*	
Priærnæringsutvalget. Rådg.utv. Nord-Gudbrandsdalen (4 år)	*Kjell Gaukstad*	*23/10 2015*
Gardsgrunder, styringsgruppe	*Vemund Hagen*	*11/1 2018*
Mataukfestivalen Lhmr.	*Terje Holen*	
Opprydding landbruksplast-prosjekt Skåppå *Styringsgruppe* *Vara*	 *Annette Jørstad* *Trond Klaape*	

Fra Jord til Bord – prosjekt OBS *Prosjektleder* *Pedagogisk leder*	 *Terje Holen* *Trond Klaape*	*2018*
Sporhund freda rovvilt – prosjektleder	*Annette Jørstad*	*2018*
For NBS:		
Samarbeidsutv. m/Gjensidige	*Svein Løken*	
Kvinneutvalget medlem	*Yvonne Tonnaer*	*2018*
Ungdomsutvalget medlemmer	*Jon Ivar Tofte*	*2018*
Rovviltutvalg medlem *Fylkeskontakt*	*Kjell Erik Brandstadmoen* *Bjørn Rustestuen*	*2019*
Utmarksutvalget	*Annette Jørstad*	*2019*
Utvalg saueproduksjon	*Kjell Erik Brandstadmoen*	*2019*
Forhandlingsutvalget	*Kjell Erik Brandstadmoen*	*2019*
Internt OBS		
Ansvarlig rovdyrsaker. Leder *Arbeidsgruppe:*	*Trond Klaape* *Annette Jørstad* *Astrid Olstad* *Bjørn Rustestuen*	
Intern arbeidsgruppe utmarkssaker	*Cecilie Sørli* *Annette Jørstad* *Terje Holen*	
Grovfòr og beiteseminar februar 2019, oppfølging høst 2019. Leder *Planleggingsgruppe* *Ressurspersoner utenom styret innen ulike fagområder og geografi. Kontaktes på forespørsel fra styret når de ønsker innspill og råd.*	 *Terje Holen* *Kristian Ekre, Svein Løken, Oddvar Hjørdisson Olsen* *Erik Bakken* *Jan Erik Brenden* *Live Langøygard* *Svein Løken*	

	Terje Holen *Katharina Sparstad* *Ole Jacob Christensen* *Therese Rudi* *Erik Andre Flaate Lien* *Lars Eivind Sulheim* *Ole Petter Berget* *Anne Hanslien* *Ole Tvete Muriteigen* *Inger-Toril Hjelmstad* *Kristian Ekre* *Arve Høibybråten* *Oddvar Hjørdisson Olsen*	
Ungdomsutvalg	*Oda Aulstad Kvisberg* *Niklas Grøtrud* *Erik A. Flaate Lien* *Karine Granli* *Jostein Visdal*	*Valgt på fylkes-årsmøte 2019*
Fond		
Solidaritetsfondet for småbrukere *Økonomi/regnskap*	*Olav Randen leder* *Elin Rømyhr Haugen* *Håkon Grindstuen* *Trond Klaape* *Oddveig Pedersen Moen.* *Annette Jørstad*	*18.03.12* *22.03.15* *22.03.15* *12.03.17* *18.03.18* *29.03.08*

Medlemsutvikling

Siden omleggingen av medlemsregisteret i 2017/2018, har det vært noe innkjøringsutfordringer. Derfor var medlemstallet oppgitt i årsmeldingen for 2018 noe usikker. Det er derfor ikke samsvar mellom medlemstallet oppgitt i årsmeldingen 2018 og det riktige som er oppgitt i årsmeldingen for 2019. Utmeldte i 2019 er 152 medlemmer. Dette er både medlemmer som er slettet grunnet manglende betaling av kontingent og medlemmer som har meldt seg

ut selv. Innmeldt i 2019 er 98 medlemmer. Dette gir da en netto avgang på 54 medlemmer.

Antall medlemmer pr.31.12.19:

	OBS:	NBS:
2011	1408	6640
2012	1340	6527
2013	1318	6614
2014	1312	6600
2015	1411	6807
2016	1423	6872
2017	1415	6806
2018	1420	6624
2019	1366	6528

Årsmøte og felleskonferanse.

Ble avholdt på Tyrifjord Hotell, Buskerud 9. og 10. mars 2019. Felleskonferanse lørdag og separate årsmøte for Buskerud, Oppland og Hedmark BS søndag. Fra OBS møtte 21 stemmeberettigede fra 13 lokallag.

Felleskonferansen var i regi av årets arrangør, Buskerud BS og ble ønsket velkommen av Ketil Jørstad, fylkessekretær. Ordfører i Modum, Ståle Vesland ønsket velkommen til kommunen og fylket med en orientering om virksomhet og aktivitet innen ulike felt. Det er 300 årsverk i landbruket knyttet til Modum kommune. Det er utviklet en utviklingsplan for jordbruket som følges opp gjennom politiske vedtak. Deretter ble det sang ved Terje Espenes.

Faglige innledninger:

Bruk av sagflis som fòr til geit, sau og storfe ved Egil Prestløkken – Institutt for husdyr – og akvakulturvitenskap (Nibio).

Dyrking av osp til fòr ved Oscar Berlin – Norgesplanter.

Når enga svikter ved Aslak Botten – Norsk landbruksrådgiving.

Deretter ble det åpne møtet avsluttet og følgende ble valgt til redaksjonskomite før behandling av innkomne forslag:

Hallvard Ellingsberg – OBS, Kjersti Røhnebæk – HBS og Embrik Rudningen – BBS. Ordstyrer var Kjell Erik Brandstadmoen – OBS. Sekretærer: fylkessekretærene.

Antall stemmeberettigede: 40.

Forslag og uttalelser felleskonferansen:

Vern av jord til matproduksjon på kort og lang sikt. Fra Fåberg BS. Enstemmig vedtatt.

Yrkesforbud i ei lovlig næring (avvikling av pelsdyrnæringa). Fra Fåberg BS

Vedtatt mot 4 stemmer.

Tilbakeføring av småbruk og tungdrevet areal til matproduksjon. Fra Fåberg BS. Enstemmig vedtatt.

Overproduksjon av husdyrprodukter. Fra Fåberg BS. Oversendt redaksjonskomiteen. Etter omarbeiding. Enstemmig vedtatt.

Celletall i mjølka i beiteperioden. Fra Cecilie Sørlig. Oversendt redaksjonskomiteen. Etter omarbeiding, enstemmig vedtatt.

Innspill til jordbruksforhandlingene 2018. Fra Hedmark BS.

Etter endringsforslag. Enstemmig vedtatt.

Gi oss kompetansekrav i landbruket. Fra ungdomsutvalget i OBS. Tatt til orientering da brev er sendt NBS tidligere.

Søndag morgen innledet Trond Klaape om «Når bonden sliter» Det ble praktisk oppgave for tilhørerne ut fra en case hvor en bonde viser tegn til at ikke alt er som det skal. Kjell Erik Brandstadmoen, styremedlem i NBS og 1. vara, Ståle Støen orienterte om arbeidet sentralt. Det ble orientert om oppnevnelse av Terje Holen til æresmedlem i NBS og holdt ett minutts stillhet i anledning Åge Hovengens bortgang i 2018.

Deler av deltakerne på fellessamlingen. Foto: Annette Jørstad

Fylkesårsmøte i Oppland Bonde- og Småbrukarlag

Ordstyrere: Elin Rømyhr Haugen og Terje Holen.
Møtesekretærer: Leif Arne Kvisberg og Astrid Olstad.
Underskrive protokollen: Kennet Bjerkheim og Anne S. Hanslien. Antall stemmeberettigede 21.
Fylkesleder Trond Klaape ønsket velkommen og åpnet årsmøte. Deretter navneopprop ved fylkessekretær Annette Jørstad før leders tale. Behandling av årsmelding, regnskap og revisjonsrapport. Det var ingen innkomne saker. Orientering om styret budsjett for 2019. Valg og avslutning.

Etter årsmøte ble det foretatt trekning i loddsalget samlet for alle fylkeslagene.

Leders tale:

Møteleiar, årsmøteutsendingar, æresmedlem.

Det er med ei viss spenning eg står her i dag. I førebuingsfasen har eg kalla fram eit minne frå våren 1996. Eg skulle opp til munnleg eksamen i naturgeografi på Gausdal vidaregåande skule, med vagvær og folkemusikar Trond Ole Haug som sensor. Den gongen skulle eg gjere greie for ulike landskapstypar, formasjonar i terrenget og ein prosess som kallast å meandrere.

Når ei elv renn over ei slette, ofte den nedre delen av elva før ho munnar ut i havet eller ein innsjø, dannar ho ofte et elveløp med store svingar. I naturgeografien kallar vi svingane meandere. Desse blir danna ved at det samlar seg opp avleiringar i innersvingen av elva, medan ho grev seg djupare inn i yttersvingen. Dette kan føre til at elva bryt gjennom yttersvingen og dannar et nytt elveløp, medan den gamle svingen blir verande igjen som ein kroksjø. Kroksjøar kan vere knytt til elva gjennom eit smalt tilløp i den eine enden. Fenomenet finn vi mellom anna langs elva Finna i Lom kommune i Nord-Gudbrandsdalen.

I dag er eg oppe til ein annan type eksamen enn naturgeografien i 1996. I dag står eg her fordi årsmøtet i Oppland Bonde- og Småbrukarlag valte meg til fylkesleiar for snart eit år sidan. Sola leika over den ærverdige Granavolden, og ein kunne lett drøyme seg bort til det lauvlasset som lomsdiktaren Olav Aukrust skildrar i diktet «Vårblå himil i mars». Personleg kasta eg meg ut på ein langdryg båttur, i ein av dei mest kompliserte kroksjøane eg har ferdast på gjennom mine førti år på norsk landjord. Eg kasta meg ut på dei 70.000 favnars djup, for å bruke eit bilete frå den danske filosofen Søren Kierkegaard. Eg har ikkje til føremål å gjere greie for alt som har henda sidan 18. mars 2018, da eg sette meg i båten saman med fylkesstyret, fylkeskontoret, lokallaga og resten av organisasjonsapparatet i Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Ein halv time kan ikkje romme alt som har henda sidan den dagen. Eg inviterer dykk med på ei lita reise – utan mobiltelefon, nettbrett eller andre forstyrrande element. Noter, reflekter og førebu dykk på ordskifte! Eg skal gje tydeleg beskjed når eg har sagt mitt og de kan ta over!

Medlemmene og lokallaga er grunnfjellet i Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Fylkesstyret er bindeleddet mellom lokallaga, landsstyret og regionalt forvaltningsnivå. Fylkesmannen i Innlandet er frå 1. januar 2019 ein realitet, og frå 1. januar 2020 blir Oppland og Hedmark erstatta av Innlandet fylke. Arbeidet med Regionalt Bygdeutviklingsprogram (RBU) for det nye fylket, med Regionalt Næringsprogram (RNP) og Regionalt Miljøprogram (RMP) som jordbruket sine fokusområde, var eit konstruktivt og krevjande arbeid for OBS. I samarbeid med faglaga og fylkesmannsembeta i Oppland og Hedmark har vi, slik eg ser det, kome fram til ordningar som tek høgde for mangfaldet i geografi, topografi og ulike produksjonstilhøve i det nye fylket. Så er det store spørsmålet: Korleis løyser vi faglagsstrukturen på det nye fylkesnivået? Skal Oppland og Hedmark BS halde fram som separate fylkeslag? Korleis skal vi fordele representasjonsoppgåver inn mot fylkesmann og fylkeskommune? Her er fylkesstyret avhengig av innspel frå medlemmer og lokallag. Akkurat slik vi er det i alt dagleg arbeid. Aktiviteten i lokallaga er avgjerande for stabilitet og vekst i medlemstalet. Dette er igjen avgjerande for det økonomiske handlingsrommet på fylkesnivå og landsplan. Bruk lokallaga som arena for fagleg, politisk og kollegialt utviklingsarbeid. Hald fylkesstyret orientert om kva som skjer, og inviter oss gjerne til møte og tilstellingar der vi kan vere positive bidragsytarar!

Jordbruksforhandlingane 2018 resulterte i ei jordbruksavtale med sterke avtrykk av Norsk Bonde- og Småbrukarlag sin landbrukspolitikk. Avtala stadfestar prinsippet om eit strukturtilskot for små og mellomstore mjølkebruk. Strukturtilskotet føreset minimum 6 mjølkekyr, og gjeld frå og med ku nr. 1. For dei fyrste 23 dyra er satsen kr 1400,- per dyr. Deretter blir satsane redusert med kr 1150,- per dyr til og med 50 kyr. Ordninga kan i framtidige jordbruksforhandlingar utvidast til å gjelde andre produksjonar og husdyrgrupper. Dette gjev moglegheiter for å setje tak og grenser i bruken

av budsjettmidlane, og kan på sikt bidra til utjamning i inntektsmoglegheitene mellom produksjonar, distrikt og store og små bruk.

Avtalepartane vart einige om å styrke satsinga på seterdrift over Regionalt miljøprogram (RMP), med eit nasjonalt setertilskot på minimum kr 50.000,- per seter. Ordninga skal gjelde for produksjon av ku- eller geitemjølk for eiga foredling eller levering til meieri. Produksjonsperioden må vere minimum seks veker per sesong, og knytt til eit historisk eller godt etablert seteranlegg. Enkeltseter og fellesseter er sidestilt ved tilskotsutmålinga.

Verknaden av strukturtilskotet og setertilskotet må sjåast i samanheng med avtalepunktet om auka tilskot til skjøtsel av bratt areal. Det vart satt av 30,1 millionar kroner over Regionalt miljøprogram til fordeling til bratt areal i alle fylke, med unntak av Østfold, Akershus, Vestfold og Finnmark.

Eit lite hjartesukk før eg går vidare:
Resultatet av jordbruksforhandlingane 2018 burde etter mitt syn ha gjeve ei solid utteljing ved ein større medlemsauke for Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Når interne krefter får planta ei myte om at strukturtilskotet for dei små og mellomstore mjølkebruka har ein produksjonsdrivande effekt, er det fare på ferde. Da får ikkje NBS som faglag æra for at strukturtilskotet vart ein realitet, og det blir sådd tvil om det var vi eller Bondelaget som faktisk sto bak og lanserte ideen. Tenk nøye over dette, godtfolk, og bruk meir tid på å snakke positivt om dei gode avtrykka vi set i det landbrukspolitiske landskapet!

Det er særs viktig å få på plass ordningar som sikrar lønnsemd på dei mindre bruka og dermed drift i framtida. Ordningane bidreg til at dyrka mark og beitearel blir brukt til matproduksjon, og sikrar drift av mange små og tungdrive areal. Dei nemnte areala utgjer ein stor del av det totale arealgrunnlaget i Oppland. Eg har valt å sjå resultatet av jordbruksforhandlingane 2018 som opptakta til ei positiv endring for jordbruket i vårt fylke. Det positive forteiknet må ikkje lesast som ein invitasjon til å finne fram kvileputa! Norsk matproduksjon, basert på ein så høg grad som mogleg av landets eigne fôrvarer, er ei samfunnsutfordring som bør engasjere fleire enn oss som arbeider i og for jordbruksnæringa. Ein reell auke i sjølvforsyningsgraden heng nøye saman med bruk og forvaltning av beiteressursane i utmarka. Saman med faglag, næringsorganisasjonar og lokalt forvaltningsnivå, er dei lokale beitelaga ein nøkkelfaktor i arbeidet med å sikre råderetten over utmarksressursane. Fakkeltoget, som samla 10.000 deltakarar i Oslo 8. januar i år, var på ingen måte ein markering som har til

føremål å utrydde verken ulv eller andre rovdyr frå norsk natur. Markeringa var ein sivilisert protest, og eit forsøk på å gjere det tydeleg, kva som skjer når demokratiet blir sett til side. Rovviltforliket av 2011 slår fast (og eg les eit kort utdrag av dette):
Norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. All forvaltning av rovdyr skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap. Videre skal det legges vekt på regional forvaltning, respekt for eiendomsretten, og enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet.

Når regjeringa og Klima- og miljødepartementet vel å abdisere frå ansvaret for at Stortinget sitt vedtak blir følgd opp, er vi ved vår fulle rett til å markere at dette er eit grovt og fatalt overtramp. La oss ikkje redusere saka til eit spørsmål om for eller imot rovdyr i norsk natur! La oss heller fokusere på dei langsiktige konsekvensane av det faktum at folkets vilje, og det levande demokratiet, kan vere i ferd med å forvitre.

Auka kornpris er ein føresetnad for å kunne auke produksjonen og sjølvforsyningsgraden på korn. Det er urovekkande å registrere at særleg marginale kornområde går ut av drift. For den totale kornproduksjonen er det avgjerande å styrke lønnsemda for desse areala. Oppnår vi dette, vil vi også sikre arealbruken i dei områda som er best eigna for å produsere gras. Det vart eit tankekors for meg under felleskonferansen i går, da Aslak Botten frå Norsk Landbruksrådgivning Østafjells konkluderte med at det var lite aktuelt å snakke om kornproduksjon til forsamlinga vår. Ekstra alvorleg blir dette når vi veit at fleire av deltakarane på konferansen bur i område som er særs godt eigna til å dyrke korn. Eg ber dykk reflektere over følgjande spørsmål: Er vi i ferd med å viske ut konturane av kanaliseringspolitikken og den regionale produksjonsfordelinga, som vart utforma gjennom prisforhandlingane på 1950-talet? Kva slags grep kan vi, som medlemmer i Norsk Bonde- og Småbrukarlag, initiere for å kome attende til ein ansvarleg jordbrukspolitikk som tek omsyn til geografi, topografi og klimatiske tilhøve?

Ein grovfôrbasert husdyrproduksjon, kanalisert til dei områda der klima, jordart og helling på areal set grenser for korndyrking og grønnsaksproduksjon, er eit godt verkemiddel for ein matproduksjon med større bruk av grasfôring og beite i inn- og utmark. Eg skal no repetere noko som vi alle veit: Isolert sett har graset ingen verdi for oss, dersom det ikkje blir sendt gjennom fordøyingssystemet til ein drøvtyggar. I tråd med sunt

bondevett, felt ned og vedteke i Politisk plattform for norsk matproduksjon på landsmøtet i Norsk Bonde- og Småbrukarlag i 2018, har vi i tydelege ordelag slått fast: Norske drøvtyggarar skal fôrast opp på ein så høg del norskproduserte fôrråvarer som mogleg! Dokumentet inneheld, slik eg les det, forpliktingar av både moralsk og praktisk karakter. No må vi gå i bresjen for å skape ein endringskultur som blir lagt merke til i heile næringa. Gjennom strategisk arbeid må vi tørre å ta dei grepa som stimulerer til ein berekraftig jordbruksproduksjon i eit langsiktig perspektiv. Skal vi lykkast med dette, må kvar og ein av oss ta ein grundig gjennomgang av drifta på det enkelte bruk. Vi kan for eksempel starte med å kastrere oksekalvane, få dei ut på beite, og setje eit anna verdimål på vårt eige grovfôr og dei rike ressursane som innmarks- og utmarksbeita representerer. Dette kan vi gjere, samstundes som vi arbeider strategisk inn mot jordbruksforhandlingane for å få på plass ordningar som gjer det lønnsamt å foreta den aktuelle endringa. Som enkeltprodusentar, faglag og jordbruksnæring, må vi øve press på slakteri- og kjøttbransjen, med eit klart mål om å endre klassifiseringssystemet slik at det blir meir lønnsamt å fôre fram dyra med ein sterk og varig reduksjon i bruken av importerte fôrråvarer. Eg blir overraska dersom det ikkje er ein eller fleire i denne forsamlinga som tenkjer at dette er umogleg, svermerisk og i overkant idealistisk. Da vil eg presentere eit afrikansk ordtak, og be årsmøtelyden om å leggje det på internminnet:

«Viss du trur du er for liten til å kunne gjere en forskjell, prøv å sove ei natt i same rom som ein mygg».

Jordbruksforhandlingane gav inga vesentleg inntektsauke for sau og gris. Dette skuldast i all hovudsak ubalansen hjå dei nemnte produksjonane, sett i høve til marknaden. Solbergregjeringa har i heile si levetid stimulert til auka produksjon av sau, gris og kylling. Dette har bidrege til den ubalansen vi no har i marknaden. Vi ser konturane av marknadsbalanse på storfekjøtt, og vil i nær framtid kunne kome i ein situasjon der overproduksjon er eit faktum. Næringa og staten har eit felles ansvar for å få marknaden i balanse. I jordbruksforhandlingane fekk vi gjennomslag for stopp i investeringsstøtte til nye sauefjøs i 2019. Utkjøpsordninga for smågrisprodusentar vart vedteken i omsetningsrådet i desember 2018, med eit tilskot på kr 16.000,- per avlspurke. Ordninga er langt frå det optimale, men eit steg på vegen i å oppnå marknadsbalanse og auka pris til produsent. Eingongspurker og søyer med kort produksjons- og levetid, er to fenomen som står i sterk kontrast til målet om ein bærekraftig matproduksjon. Eg er takksam for alle innspel til korleis Oppland Bonde- og Småbrukarlag kan vere ein konstruktiv bidragsytar i arbeidet med redusert overproduksjon, og dermed auka lønnsemd i produksjonane!

Tørkesommaren 2018 var ein krevjande periode for landbruket og dei landbruksrelaterte næringane. For entrepenørar og transportørarar. For faglag, næringsorganisasjonar og landbruksrådgjeving. For landbruksforvaltninga på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. For alle som levde med dagleg frykt for skogbrann. For den psykiske helsa til kvar enkelt bonde og småbrukar. Dei langsiktige konsekvensane let seg ikkje viske ut over natta. Kva lærte vi gjennom sommaren? Er vi i stand til å bruke den kunnskapen vi har tileigna oss gjennom generasjonar? Greier vi å innrette produksjonen på ein meir bærekraftig måte, som tek utgangspunkt i at det totale ressursgrunnlaget er summen av tilgjengeleg arealgrunnlag og menneskelege ressursar? Samtidig må vi passe oss, så vi som faglag ikkje blir meir katolske enn paven, for å bruke ein litt gamal og slitt floskel. Jordbruket er ei politisk næring. Det er ingen bønder som har gjort noko straffbart når dei har auka produksjon og volum i tråd med politiske føringar og stimuli. Årsmøteutsending Svein Løken uttala følgjande på eit møte i året som gjekk: «Det er ikkje ulovleg å bruke mindre kraftfôr om kraftfôrprisen ikkje skulle gå opp med det fyrste». Ein generell auke i kraftfôrprisen kan få dramatiske konsekvensar for dei kraftfôrkrevjande produksjonane. Næringa er ikkje tent med å slå føtene unna dyktige, framoverlente bønder, som arbeider målretta for å sikre lønnsemd, livsvilkår og framtida for komande generasjonar. Vi er heller tent med å sjå framover, og bruke det handlingsrommet og dei moglegheitene som forhandlingsinstituttet gjev oss gjennom Hovudavtala for jordbruket. Da kan det vere nyttig å vende blikket mot eit prinsipp som låg i botn for verksemda til Arne Næss og dei norske økofilosofane, medan dei bolta seg fast i fjellveggar som kan ta pusten frå dei fleste av oss:

Heilskapen er alltid større enn summen av dei enkelte delane. Og eg tek det opp att, i sakte modus, slik at det kan setje seg i forsamlinga: Heilskapen er alltid større enn summen av dei enkelte delane.

Kva betyr så dette for deg og meg? Eg vil samanfatte det i enkle ordelag, slik at det kan bli til ei rettesnor i den enkelte produksjon og for oss som faglag: Vi ser sjeldan ein rask effekt av dei vala og prioriteringane vi gjer i dag. Vi må våge å tenke langsiktig, og tru på summen av dei gode intensjonane vi artikulerer og set ut i livet. Alle kan ikkje gjere det same. Vi er ulike og treng kvarandre. Eg og du kan gjere ein forskjell, med utgangspunkt i den arven vi har å forvalte.

Fylkesleiaren i Oppland Bonde- og Småbrukarlag er gardbrukar, pedagog og kulturformidlar, med erfaring frå organisasjonsarbeid innan kyrkje, kultur og jordbruk. Han kan litt om mykje, men ikkje nok om alt. Han ser på læring som ein kontinuerleg prosess, der innsikt og forståing blir utvida i takt med nye erfaringar og kunnskapspåfyll. Han er ingen fylkesleiar med uavgrensa arbeidskapasitet og tid, men lærer stadig meir om prioritering, fokus og planlegging. Saman med fylkesstyret og dei tilsette ved fylkeskontoret, prøver han å gjere sitt beste for å skjøtte den ombodsrolla han er valt til å fylle. Han har stilt seg disponibel for attval som fylkesleiar, og er klar til vidare innsats om fylkesårsmøtet skulle velje han.

Takk til alle samarbeidspartnarar, i og utanfor eige faglag, for innsatsen gjennom året som har gått! Takk til fylkessekretær Annette Jørstad, som gjennom sitt daglege arbeid er eit bindeledd mellom lokallag, fylkeslag, sentralleddet i NBS og dei ulike instansane vi samarbeider og er i kontakt med! Din solide innsats og kompetanse er eit viktig lim i arbeidet vårt! Takk til Terje Holen, NBS sin medlemsvervar og OBS sin leiar av undervisningsprosjektet «Frå jord til bord», for at du dagleg deler av ditt store engasjement og kunnskapsforråd! Ein stor applaus til dykk begge!

Takk til Kristina Hegge, fylkesleiar i Oppland Bondelag, som inviterte til samarbeid med følgjande helsing: "Det er ofte flisespikkeri vi er uenige om, og da gjeld å itte laga den flishaugen større enn han bør vara!" Eit eksempel til etterfølging - innanfor Oppland Bonde- og Småbrukarlag og landbruksnæringa som heilskap! Innblikket i min eigen kroksjø er til ende. Velkomen til ordskifte og aktiv handling for norsk matproduksjon, nå og i all overskueleg framtid!

10 gode grunner til å være TINE-medlem

1. Et samvirke som jobber for at du som eier får best mulig resultat av din melkeproduksjon.
2. Sikre deg tilgang til markedet og kraft videre i verdikjeden fra bås til bord.
3. TINE-samvirket sikrer deg høyest mulig råvarepris.
4. Ta del i verdiskapningen når råvaren foredles.
5. Tilgang til profesjonell rådgiving tilpasset dine behov og mål.
6. Delta aktivt i produsentlagets faglige og sosiale aktiviteter.
7. Bidra i god eierstyring av en stor virksomhet.
8. 20 øre per liter de første 12 mnd. og rabatt på rådgiving.
9. Nyttige styringsverktøy for din melkeproduksjon.
10. Ta del i TINEs eget nettverk for unge bønder.

TINE Medlemssenter 51 37 15 00
medlem.tine.no

TINE®

Valg.

Fylkesstyret			
Leder	Trond Klaape	Gausdal	Gjenvalg 1.år
Nord-Gudbrandsdal	Jarmund Øyen	Lom	Ikke på valg
Sør-Gudbrandsdal	Astrid Olstad	Øyer/Tretten	Gjenvalg 2 år
Gjøvik/Toten	Randi Hasvoldseter	Biri og Vardal	Ikke på valg
Land/Hadeland	Bjørn Rustestuen	Torpa og omland	Gjenvalg 2 år
Valdres	Elin Rømyhr Haugen	Vang	Ikke på valg
Gudbrandsdal	Leif Arne Kvisberg	Gausdal	Gjenvalg 2 år
Vest Oppland/Valdres	Cicilie Sørli	Nord-Aurdal	Gjenvalg 2 år
Ungdomsrep. I styret:	Oda Aulstad Kvisberg	Gausdal	Ikke på valg
Vara til styret:	Elin Marie Ulsaker	Fåberg	Ny 1 år
	Kristian Ekre	Nord-Fron	Gjenvalg 1 år
	Knut Johan Holden	Nord-Aurdal	Gjenvalg 1 år
Vara ungdomsrep. styret:	Niklas F. Grøtrud	Torpa og omland	Gjenvalg 1 år
Revisor:	Grethe Skogli	Gausdal	Gjenvalg 1. år
	Ola Homb	Gausdal	Gjenvalg 1. år
Valgkomite:			
Valdres	Sigbjørn Åbjørgsbråten	Nord-Aurdal	Ikke på valg
Nord-Gudbrandsdal	Live Langøygard	Vågå	Gjenvalg 2 år
Sør-Gudbrandsdal	Kjell Erik Brandstadmoen	Ringebu/Fåvang	Ikke på valg
Land/Hadeland/Toten	Dana Dajkman	Toten	Ikke på valg
Vest-Oppland	Ole Kristian Skaarer	Søndre-Land	Gjenvalg 2 år
Leder:	Kjell Erik Brandstadmoen		Gjenvalg 1 år
Vara Valgkomiteen:			
Nord-Gudbrandsdal	Odd Gråberg	Lesja/Dovre	Ikke på valg
Sør-Gudbrandsdal	Knut Erik Fryjordet	Øyer/Tretten	Ikke på valg
Valdres	Alf Birger Brateng	Nord-Aurdal	Gjenvalg 2 år
Vest-Oppland	Terje Hasvoldseter	Biri og Vardal	Gjenvalg 2 år
Representantskapet i NBS:			
Leder og nestleder	Trond Klaape		1 år
	Elin Rømyhr Haugen		1 år
Ungdomsutvalg			
Leder	Oda Aulstad Kvisberg	Gausdal	Ikke på valg
Medlem	Niklas F. Grøtrud	Snertingdal	Ikke på valg
Medlem	Erik Flaate Lien	Vang i Valdres	Ikke på valg
Medlem	Karine Granli	Jevnaker	Gjenvalg 2 år
Medlem	Jostein Visdal	Vågå	Ny 2 år

Valgkomiteen 2018/2019:
Leder: Kjell Erik Brandstadmoen, Sigbjørn Åbjørsbråten, Live Langøygard, Dana Dajkman, Ole Kristian Skaarer.

Landsmøte

Landsmøte 2019 ble avholdt på Clarion Hotel og kongress, Gardermoen. Fra OBS møtte 19 utsendinger fra 12 lokallag. Fylkests ungdomsrepresentant var Marte Olsen fra Torpa og Omland BS. Fra representantskapet møtte Astrid Olstad og Leif Arne Kvisberg. Som fylkessekretær møtte Annette Jørstad. Det ble behandlet 6 forslag fra lokallag i OBS. I tillegg ble det framlagt et forslag fra Opplandsbenken under landsmøte: «Landsmøte i NBS 2019 går imot nedlegging av Nortura sitt slakterianlegg på Otta.» Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Kjersti Hoff ble gjenvalgt som leder, mens Eli Berge Ness ble ny politisk nestleder. Kathrine Kinn ble gjenvalgt som organisatorisk nestleder.

Innvalgte fra Oppland: Kjell Erik Brandstadmoen ble gjenvalgt i styret. Ole Tvete Muriteigen ble valgt til ordfører. I kvinneutvalget ble Yvonne Tonnaer Christensen gjenvalgt, mens Marte Olsen ble vara. I ungdomsutvalget ble Jon Ivar Tofte gjenvalgt. Kristian Ekre ble valgt inn i valgnemda for området indre Østland.

OBS stilte med stand og smaksprøver under Smaken av Norge. Det ble presentert er bredt utvalg av spekemat, honning, syltetøy, lefser, flatbrød og rømmebrød fra lokale matprodusenter i Oppland.

Landsmøte. I forkant utsendinger fra Oppland Bonde- og Småbrukarlag. Foto: Annette Jørstad.

Prosjekter

Fra jord til bord

Prosjektet Fra jord til bord er nå inne i sitt tredje og siste år, i den formen det har nå. Prosjektbeskrivelsen om Fra jord til bord ble utarbeidet i 2017, og ble første året drevet som et prøveprosjekt i samarbeid med Smestad og Gausdal ungdomsskole og Gausdal kirkelige fellesråd. Prosjektet har til hensikt å tilføre ungdom i 15 årsalderen, (9.trinn i ungdomsskolen) kunnskaper om årstidsfaser, vekst og høstesessong, lokale råvarer og mattradisjoner. I tillegg globale perspektiver på matforsyning og bærekraft. Denne målgruppa er dagens unge forbrukere og morgendagens meningsbærere, som skal styre samfunnet videre. Så er det da også slik at skoleverket er gjennomsyret av reformer og planer i alle retninger. Dette gjør det utfordrende og få ønsket plass i timeplanen.

For å belyse verdien av denne type kunnskapsformidling, klipper vi inn litt fra stortingsrepresentant Margunn Ebbesen, og skribent Marianne Dolpen i Nationen.

I en verden hvor ren mat begynner å bli en sjeldenhet, så kan nesten norsk kjøtt og melk produsert i utmark selges som helsekost. Fakta er at vi produserer veldig sunn og trygg mat. Vi bruker ikke veksthormoner for å få dyra til å vokse raskere, eller behandler en hel gruppe med dyr om kun ett er sykt. Men det er det de gjør i land vi importerer mat fra. Det er det som er alternativet, og det er det norske forbrukere må få vite, om de ønsker det.

For hvordan skal de kunne ta gode og kvalifiserte valg i butikken, om de ikke aner hvor og hvordan maten er produsert? …norske bønder må ta et større ansvar for å formidle fakta om norsk matproduksjon til forbrukerne. Bøndene må være klar over at forbrukerne har en forventning om å vite hva slags mat de spiser. Hvis ingen forteller dem det, vet ikke forbrukeren det, og da kan de lett la seg påvirke av trender, som for eksempel Eat, som sier at det er skadelig så spise kjøtt. Hun påpeker at ungdom er opptatt av klima, og at konklusjonen da kan bli at de slutter å spise kjøtt, fordi de har fått høre at kjøttproduksjon ikke er klimavennlig. Bøndene må ikke sette seg ned og tro at forbrukerne vet det de vet. Det er masse kunnskap der inne. De må sørge for at den kunnskapen kommer ut, sier hun……

Videre tar vi med en tilbakemelding fra skolen:

Prosjektet har så langt vist seg å være veldig lærerikt og nyttig og veldig godt tilpasset skolen. De som driver prosjektet er veldig interesserte og sitter på

mye kunnskap som mange i skolen ikke har, samt at de har en del kontakter i nærmiljøet som også trekkes inn. Mye av denne kunnskapen ser vi som viktig å i vare ta, og formidle videre. Elevene forholder seg mest til mat i butikken og har generelt lite kunnskap om lokal matproduksjon.

Dette er høyst aktuelt for 9. trinn der det dekker flere temaer innenfor lærerplan. Mye blir sett i sammenheng med faget Mat og helse, der det er naturlig å utnytte råvarene, men det dekker også fag som samfunnsfag og naturfag. Elevene får innblikk i bærekraftig utvikling, matproduksjon, lokal kulturarv, og anatomi. Dette er også viktig i forhold til et klima og miljøhensyn. Dette er et stort tema både i samfunnsfag og natur og miljøfag».

Fra jord til bord har også dette året hatt den største økonomiske støtten fra fylkesmannens utrednings og tilretteleggingsmidler, og fra RULL (rekrutering, utdanning og likestilling i landbruket) i tidligere Oppland fylkeskommune.

Prosjektleder: Terje Holen. Pedagogisk leder: Trond Klaape.

Forberedelser til baking av brød. Foto: Byavisa.

STØTT VÅRE ANNONSØRER. DE STØTTER OSS!

Elevene fikk lage og følge opp sin egen kjøkkenhage. Foto: Terje Holen

Sporhunder på freda rovvilt

Prosjektet ble gjenopptatt i juni 2018 som en forlengelse av prosjektet Effektivisering av skadefelling på freda rovvilt. Nå som et rent sporhundprosjekt på freda rovvilt med fokus på sporing av ulv. Utdannelsen tar sikte på å gi skadefellingslag et verktøy for å bedre sin måloppnåelse under skadefelling på ulv og bjørn. Ekvipasjene er tilgjengelig for skadefellingslag og godtgjøres i oppdrag direkte fra Fylkesmannen. Det er opp til hvert skadefellingslag om de ønsker å benytte ekvipasjene, men Fylkesmannen oppfordrer skadefellingslagene til å benytte disse ekvipasjene foran andre ekvipasjer uten godkjent utdanning og sertifisering. Ekvipasjene kan også leies inn av Statens Naturoppsyn til sporsøk, ettersøk skadet rovvilt og for funn av DNA-materiale. Beitedyreiere kan leie inn ekvipasjene før en eventuell skadefelling igangsettes for å avgjøre om det er freda rovvilt som har påført et beitedyr skade.

Det ble testet og tatt ut 3 ekvipasjer 29. juni 2018 og engasjert instruktør: Peder Z. Cristiansen. Etter hvert kom Lesja kommune inn med egen ekvipasje i prosjektet. Gjennom 2019 har ekvipasjene gjennomført treningssamlinger i

egen regi, i regi prosjektet og i samarbeid med Statens Naturoppsyn sine ekvipasjer. Det ble gjennomført test og sertifisering steg 1 i mai 2019, hvor alle 4 ekvipasjene besto. Flere av ekvipasjene bisto med sporing beitesesongen 2019. De har deltatt på sportrening av radiomerket bjørn i Tàckåsen, Sverige, i regi Statens Naturoppsyn og utdriving av rovvilt fra hegn i Hedmark før beiteslipp. Høsten 2019 ble Scandinavian Working dog Institute, i Sverige engasjert ved instruktør Jessica Åberg. Prosjektet fortsetter vinter/vår 2020 med test og sertifisering steg 2 i mai.

Sporlogg gaupejakt. 5 timer på sporet med 2 timer los.

Prosjekteder: Annette Jørstad. Deltakere: Turid Hovland, Gran. Jakob Grothe, Lesja. Ingebjørg Jenssveen, Nord-Fron. Lesja sin ekvipasje: Elise Lyftingsmo.

Slepespor av ulveskinn. Foto: Peder Z. Christiansen

Sportrening på slepespor av ulveskinn. Foto: Peder Z. Christiansen

Rovdyr

8. januar arrangerte Naturbruksalliansen fakkeltog mot Regjeringens rovdyrvedtak mot lisensfelling av ulv innenfor ulvesonen. Markeringen samlet rundt 10 000 deltakere ifølge politiet. Det ble gjort et stort arbeid i forkant med oppsett av busser, tilrettelegging av underholdning og apeller foran Stortinget. Mobilisering av deltakere fra hele landet i regi av faglag og næringsorganisasjoner. Fra Oppland var det satt opp busser fra Ottadalen, Gudbrandsdalen og Valdres.

Medlemmer i Naturbruksalliansen er: Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Sau og Geit, Norges Jeger og fiskeforbund, Norges Skogeierforbund, Norskog, Glommen skog, Norsk Almenningsforbund og Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk.

Sammen med Oppland Bondelag og Oppland Sau og Geit har OBS levert høringsinnspill til endring av rovviltforskriften og høringssvar om rullering av ny forvaltningsplan for region 3, Oppland. Det er sendt klage på aksepten av ynglinger og familiegrupper av jerv og gaupe utenfor ynglesonene i forvaltningen.

Brev til Miljødirektoratet om restuttak av kvoter etter jaktperioden for å hindre skader på beitedyr påfølgende beitesesong. Dette fikk ikke medhold.

Innspill på hodyrkvoter i beiteprioriterte områder ved fastsettelse av kvoter for lisensjakt. Da det ikke skal være ynglinger i beiteprioritert, er det ikke grunnlag for å unnta hodyr fra felling, noe som førte til medhold i rovviltnemda.

Pådriver for utarbeidelse av en beredskapsplan på fylkesnivå sammen med Hedmark BS. Beredskapsplanen ble utgitt 5.8. på vegne av Fylkesmannen i Innlandet. Denne er den første i sitt slag og bør legge grunnlaget for at alle fylker gjør det samme.

Rovviltutvalget i OBS har deltatt på:

Åpent seminar om rovvilt og beitenæring 16. januar. Fellesmøte med det nye «team rovvilt» hos Fylkesmannen i Innlandet 3. april.

Muligheter for utmarksbasert næring og aktivitet i ulvesonen 19. september.

De fleste møtene i rovviltnemda i region 3.

Vært rådgiver for Nordre Land Sau og Geit i anledning søknad om felling av kongeørn.

Beiterett, møte med advokat på Vinstra 5. juni.

Ulveseminar på Elverum 19. sep.

Informasjonsmøte for SNO sine rovviltkontakter.

Studietur Nice og næralpene.

28.mars til 2. april arrangerte Oppland BS studietur med Yvonne Tonnaer som turansvarlig og Ole Jacob Christensen som tolk. Turen var tilrettelagt for nye og etablerte bønder og for ansatte innen forvaltning. Tema var «Små bruk – store muligheter» og målet var å gi kunnskap og inspirasjon om omsetningsformer for småskala mat samt bygge nettverk mellom deltakerne. Turen ble fulltegnet med 19 deltakere utenom reiseleder og tolk.

Deltakere, turledere og lokale franske matprodusenter. I andre rekke, nr. 2 fra venstre: Turleder Yvonne Tonnaer og tolk Ole Jacob Christensen fra Røn i Valdres.

Andre aktiviteter

Synlighet, opplæring og samfunnskontakt.

Oppland Bonde og Småbrukarlag har gjennom en rekke aktiviteter prøvd å synliggjøre sitt arbeide med kontakt mot forskjellige grupper av befolkningen og opplæring både av ungdom og aktive bønder. Dette har skjedd gjennom prosjekter, seminarer og enkeltarrangementer som da gis en kort beskrivelse nedenfor.

Gras erstatter kraftfòr.

Dette tiltaket ble gjennomført som et tredagers seminar, der det startet med norsk sjølforsyning, basert på norske ressurser. Spørsmålene som ble belyst tok utgangspunkt i handelsavtaler, importkvoter, tollvern og nasjonale muligheter. Videre ble det praktiske jordbruket, agronomi og økonomi vektlagt igjennom hele seminaret. Beitebruk, proteinrike grasarter, kjøttproduksjon på kastrater, klassifisering av slakteskrotter og til slutt morgendagens muligheter, er oppsummert det som var temaet for de 3 dagene som ble brukt til voksenopplæringa.

Siste dagen ble brukt til utflukt gjennom flatbygder og distrikter, fram til fjellandbruket, og ga deltakerne et godt innblikk i det varierte jordbruket som finnes innenfor relativt små geografiske regioner. Samtidig fikk vi besøke leder i Oppland Bonde og Småbrukarlag, Trond Klaape, som bruker dette året på å legge om deler av kjøttproduksjonen fra okser til kastrater.

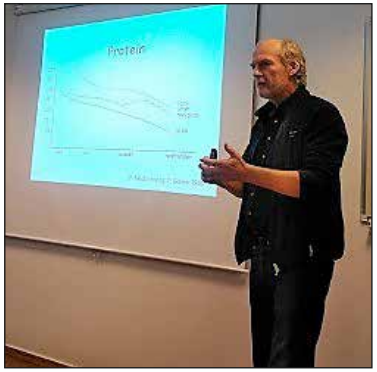

Yngve Rekdal-NIBIO. Foto: Terje Holen

Seminaret ble økonomisk støttet av opplærings og tilretteleggingsmidler fra Fylkesmannen, og samlet 30 deltakere.

Markedsføring av sau og lammekjøtt.

Kjøttproduksjonen på sau og lam har stampet i en markedsmessig motbakke de siste årene. Årsaken er sammensatt, og skyldes en økning i produksjonen, samtidig som markedsføring og salg har gått en del nedover. Oppland Bonde og Småbrukarlag (OBS), har ved flere anledninger nedlagt en del arbeide for å markedsføre både sau og lammekjøtt direkte til forbrukerne. Styret i OBS tok i 2017 initiativ til en grillkampanje for lammekjøtt som ble vellykket, og seinere er overtatt av Sau og Geit. Denne kampanjen er omtalt i tidligere årsmeldinger.

Nytt av året er at det ble gjennomført 3 arrangementer der mat laget av voksen sau sto på menyen. Vi nevner her et smakspanel sammensatt av Fylkesmann Knut Storberget og ordførerne i Lillehammer, Espen Granberg Johnsen, Gausdal, Hans Oddvar Høistad, og Øyer, Brit Kramprud Lundgård, som fikk servert sauekjøtt som blindtest. Serveringen besto av gryterett av godt voksen sau, og panelet fikk i oppdrag å fortelle hva de spiste. Svarene ga en tydelig pekepinn på at mat av voksen sau ikke skiller seg negativt ut fra annet kjøtt.

Gryterett av voksen sau ble delt ut som smaksprøver under Matmarkering i By`n, og alle som smakte ga positive tilbakemeldinger. Mange var faktisk i tvil om sau virkelig kunne smake så godt.

Den tredje markedsføringen av mat fra voksen sau fant sted under rullatorfestivalen på Lillehammer Helsehus i juni. Her var det rundt 250 personer som spiste av gryteretten, og tilbakemeldingene var udelt positive. Dette viser at vi sjøl må ta en del initiativ til markedsføring av våre råvarer, gjennom direkte kontakt med forbrukerne, og at slike tiltak kan endre en del holdninger om hva som er gode råvarer og alternativ bruk av produkter vi i Oppland og Norge har mye av.

Profesjonell kokk for alle tre arrangementene har vært Line Rusten, Øyer/Tretten Bonde og Småbrukarlag.

Matmarkering i By`n.

Dette tiltaket startet som en jubileumsmarkering da Oppland Bonde og Småbrukarlag fylte 100 år i 2015. Hensikten med dette arrangementet er å vise fram til forbrukerne, det store tilbudet som finnes av lokalmatproduksjon i Oppland, men først og fremst i Lillehammerregionen. Matmarkering i By`n går av stabelen på våren, og samler 15-20 lokalmatprodusenter med et variert tilbud av produkter. Både husdyr og planteprodukter. I tillegg til å vise fram lokalmat, markere OBS sin egen landbruks- og matpolitikk, og sentrale personer fra ledelsen i organisasjonen er på plass i gata for å snakke med folk, og informere om bonde og småbrukarlagets synspunkter på matproduksjon, ressursutnytting, sjølforsyning og klima og miljøsaker. Et fast innslag hvert år er utdeling av frø av honningurt. Dette er ei plante som blomster fint på ettersommeren, og på den måten er et miljøtiltak for å redde bier og humler.

For å sikre at informasjonen vår kan leses og benyttes, har vi hvert år trykket opp ferske brosjyrer som deles ut til publikum. Her kan folk i fred og ro lese om trygg mat, produksjonsmåter, lokale tilgjengelige ressurser som kan benyttes ned på familienivået.

Matmarkering i By`n satser hvert år på et hovedtema som informasjonen til publikum bygges rundt. Det har vært alt fra miljøtiltak, trygge produksjonsmåter, matkasting og bærekraftig utvikling av samfunnet vi lever i. Arrangementet er nå godt innarbeidet i Lillehammer, og viser at jevnt og godt arbeide gir frukter. Folk venter på oss og kjenner oss igjen. Vi ser på dette arbeidet som en viktig del av den totale synliggjøringen OBS driver, og anbefaler sterkt andre regioner om å kopiere hele eller deler av arrangementet.

STØTT VÅRE ANNONSØRER. DE STØTTER OSS!

Mataukfestivalen Lillehammer 2019.

Mataukfestivalen i Lillehammer, eies av Lillehammer sentrum drift, (handelstanden), Lillehammerregionen vekst, Visit Lillehammer, lokalt næringsliv og jordbruket. Oppland Bonde og Småbrukarlag har vært representert i styringsgruppa for Mataukfestivalen de siste 4 årene. Det betyr at vi har deltatt i halvparten av de festivalene som er gjennomført i Lillehammer. Medlem i styringsgruppa for OBS har hele tida vært Terje Holen. Det sier seg sjøl at med ei styringsgruppe som representerer markedsføring av Lillehammer og Gudbrandsdalens reiseliv og turistbedrifter, lokalt næringsliv regional næringsutvikling, kan dette fort blir et være eller ikke være for primærnæringene. En debatt om mål og målgruppe måtte derfor gjennomføres. Økonomien og muligheter for finansiering ble også en del av denne debatten.

Styringsgruppa landet på at Mataukfestivalen Lillehammer skal skille seg ut fra andre lignende festivaler, med kommersielt fokus og millionbudsjett. Målet er da å leve opp til navnet matauk, gi de besøkende muligheter for å lære om hva matauk er i ordets rette forstand, og de ressursene som finnes tilgjengelig lokalt og regionalt for allmenheten. Kunnskapsformidling gjennom demonstrasjoner, praktiske øvelser og utdeling av skriftlig informasjon ble besluttet om arbeidsoppgaver for Mataukfestivalen Lillehammer. Dette er utført med sterk deltakelse fra jordbrukets side. De to siste årene har temaene vært «lag din egen tradisjonsmat» «sjølgjort er værgjort» og «mat fra skog, fjell og vidde». Det er utarbeidet oppskrifts og opplysningshefter for alle temaene og disse er delt ut til interesserte publikummere. De lokale bonde og småbrukarlagene i Lillehammerregionen har stått for arbeidshjelpa under sjølve festivaldagene.

Baking av rundstykker i masovn. Elin Marie Ulsaker, Kent Inge Hansen og Terje Holen. Foto: Annette Jørstad

Barna fikk lage sin egen mat. Foto: Annette Jørstad

Seterdag Maihaugen 2019.

Oppland Bonde og Småbrukarlag fikk i september 2019, tilbud om å bli en del av hytte og seterdagen på Maihaugen 6. oktober 2019. I samråd med styret påtok vi oss oppgaven. Hytte og seterdagen er ikke av de store publikumsdagene, men vi antar at ca 400 personer besøkte oss denne dagen. Vår oppgave var som så ofte før, sammensatt av flere deler. Markering av egen organisasjon, formidling av historia rundt seterlivet og praktiske tiltak.

Til denne dagen ble det utarbeidet en egen informasjonsbrosjyre som ble trykket opp i 500 eksemplarer, og delt ut til de besøkende. Brosjyra hadde klare landbrukspolitiske budskaper fra leder i NBS Kjersti Hoff, og leder i OBS Trond Klaape. Fokuset var på trygg mat, kunnskapsoppbygging og ressursutnytting. Ettersom dette var en seterdag ble beitebruk og utnyting av fjell og utmark et sentralt budskap.

Seterdrift fra tidligere tider, kostholdet på setra gjennom sommeren, ysting og kinning ble visualisert både gjennom demonstrasjoner, smaksprøver av både hverdags- og festmat og informasjon om gammeldags seterkost. Særskilt for dagen engasjerte vi Gausdal media til å lage en video om seterlivet og seterreisa. Kjersti Fougner Rustad, erfaren seterbudeie gjennom 70 år fortalte om et mangfoldig seterliv både i Gausdal og Åstadalen. Videoen er tilgjengelig og kan vises for interesserte. Utenom OBS sine egne folk, var det innhenta pensjonerte budeier, lærere og andre dyktige folk som medhjelpere. Totalt en fin dag med markering av jordbruk, seterliv og matauk i skjønn forening.

Kari Avlund vasker og elter smør. Foto: Trond Klaape.

Jorun Hagen demonstrerer osteproduksjon. Foto: Trond Klaape.

Landbrukråd Innlandet

2.-3. februar ble landbrukshelga 2019 avviklet. Helga er et tilbud til bønder og partnere samt andre interesserte. Programmet er variert og tilpasset en rekke produksjoner og aktiviteter innen landbruket. Det er da mulighet for å melde seg på ønsket modul. Landbrukshelga går annet hvert år og har samlet rundt 200 deltakere.

Regionalt bygdeutviklingsprogram.

Rullering av regionalt miljøprogram for Innlandet. OBS sin representant i rulleringsarbeidet har vært Kristian Ekre.

Høringssvar forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket avlevert 29. mars.

Uttalelse om forskjellige BU-søknader som går til Fylkesmannens tiltaks- og tilretteleggingsmidler.

Landbruksplast på avveie.

I regi Skåppå kunnskapspark ble det i 2019 gjennomført et prosjekt «landbruksplast på avveie» Dette for å sette fokus på forsøpling av landbruksplast, innsamling, rydding og resirkulering. Oppland BS har deltatt i styringsgruppa ved Annette Jørstad. Leder av styringsgruppa er Ole Tvete Muriteigen, ordfører i Sør-Fron. Det ble gjennomført en ryddeaksjon i midt- og norddalen 2.-5. mai. Det ble ryddet over 17 tonn søppel. Det deltok nesten 3000 registrerte deltakere. I tillegg flere skoleklasser. Erfaringene er at det er lite landbruksplast i forhold til annet søppel og annen plast på avveie. Likevel er landbruksplasten mer synlig enn annet søppel og gir derfor et bilde av at mye landbruksplast er på avveie. Av alt søppel på avveie i Norge er det kun 3% som er landbruksplast. Det gjenvinnes 84%. Av drikkeflasker 82%. Av husholdningsplast 21%. Ergo er bønder flinkest i landet til å sortere og sende plast til gjenvinning. Til og med flinkere enn panteordningen for drikkeflasker. Det er likevel viktig å holde fokus på landbruksplasten og øke målsettingen om enda større gjenvinningsprosent samt tiltak for å hindre at plast kommer på avveie.

Det ble også planlagt gjennomføring av fjerning av rundballer i Losna-deltaet. Det var registrert flere rundballer på avveie etter flommer. Da aksjonen skulle iverksettes, var ballene allerede ryddet vekk. En stor takk til de som på eget initiativ har gjort jobben.

Campbell & Co
ADVOKATFIRMA

Advokatfirmaet Campbell & Co AS er et av Innlandets største advokatfirmaer.
Våre advokaters samlede kompetanse dekker et vidt spekter av ulike rettslige fagområder. Det er vår grunnfilosofi at oppdragets art skal være styrende for valg av advokat, slik at du tilbys rett kompetanse basert på dine behov.

Medlemmer i Oppland bonde- og småbrukarlag har avtale om 1 gratis konsultasjonstime. Ta kontakt for en hyggelig prat.

HAMAR
Besøksadresse: Seminargt. 1, 2317 Hamar
Postadresse: Pb 124, 2301 Hamar

GJØVIK
Besøksadresse: Bjørnsonsgt. 4, 2821 Gjøvik

FAGERNES
Besøksadresse: Jernbanevegen 6, 2900 Fagernes

BRUMUNDDAL
Besøksadresse: Brugata 1, 2380 Brumunddal

RAUFOSS
Besøksadresse: Raufoss Næringspark, Bygg 1, Enggata 40, 2830 Raufoss

TRONDHEIM
Besøksadresse: Nordre Gate 21, 7010 Trondheim

MOELV
Besøksadresse: Storgt. 111, 2390 Moelv

TLF SENTRALBORD:
468 59 000

HJEMMESIDE:
www.campbellco.no

E-POST
firmapost@campbellco.no

Campbell & Co
ADVOKATFIRMA

Snøhetta Regnskap

Oppland Bonde- og Småbrukarlag takker alle medlemmer og tillitsvalgte for samarbeidet og medlemskapet i 2019, og ønsker alle lykke til i 2020.

Ramirent er til for folk som er i farta, og for alle som trenger tilgang på maskiner og utstyr i korte eller lengre perioder.

Ta gjerne morgenkaffen hos oss – vi spanderer!

Vi har fått inn mye nytt og solid utstyr fra kjente leverandører. Alle våre maskiner er sjekket og klare, så du kan være sikker på at de fungerer når du skal bruke dem.

Vi har god kunnskap om hvilket utstyr som passer til jobben du skal gjøre.
Slik får du en effektiv og forutsigbar hverdag.

Fortell oss om ditt prosjekt allerede i planleggingsfasen, så sørger vi for å ha tilgjengelig det som du trenger gjennom hele prosjektet.

I tillegg til byggmaskiner har vi også stjerne-utstyr, lifter, anleggsmaskiner, byggvarme og -tørk, midlertidige byggmoduler, strøm og stillas. Vi leverer dynamiske utleieløsninger.

Hamar (62 51 85 60
Lillehammer (61 26 73 40
Gjøvik (46 63 65 93

Lik oss på Facebook/ramirentnorge

RAMIRENT
LET'S SOLVE IT

www.ramirent.no